



MEIE  
AEG



## Elu woogudes.

Rõige elu taga on surm. Ta hõljub meie kohal kui paha saatus, mis iga filmapilk tahab meid muljuda ja meie elu mõtet ja püstitust kaotada. Mis me näeme ja mõistame, mis me teeme ja armastame, mis me üle elame ja edasi anname, võidib küll kui täis olla jõudu, lõdmata tuld, üle woolata suurust ja hoovata põhjatumat elu — kuid kui täpselt vaadata, siis näeme, et kõik ilu närtseb ja kõik kofku variseb. Tardunult, liikumatult ja uurimatult vaatab surm meile kõigile vastu. Kui fogu meie elu „ja“ hüüab, siis tajab vastu kõigist orgudest ja mägedest tume surmafaja ja ütleb — „ei“.

Igal inimese olemise alal elame praegu üle ennetundmatuid muutusi ja ka meie üldine waimuelu kannab revolutsiooni ja hukkumise märki. Mis sel alal viimase kümne aasta jooksul on sündinud, kuidas looduseteaduste nõudmiste tulemused läbi vaadatakse, materialistilisele ilma-vaatele uuemate leiduste ja tulemuste abil peaaegu surmato lõõf antakse, fenni ümberlõkkamatud õppelaused võõrsiks tunnistatakse ja paremale äratundmisele maad antakse, sellest ei ole võinud ka geniaalseimad pead undki näha.

Rogu inimeste teadmine on walgusest ja pimedusest, tõest ja eefimusest, kaineist uurimusest ja tõrkidest ifearvamusest, kaalunud hüpoteesidest ja tõestatud teooriaist, miljoneist tõfiasjust ja biljoneist mõtteist kofkupandud, ialgl lõpetatav ehitus. Seda kõike näeb inimene, kes selle juures palju waetva ja häda näinud, kofku varifemas. Mis inimene külvab, seda tema ka lõikab. Kui ta külvab lihale, siis lõikab lihalt hukatust. Ta on selle maailma nii ehitanud, ifeenefest, ifeenefese; see kannab oma toifsi, oma seadust.

Telispoolt on inimene kõik teinud alatust, wiljatust ja kahjulikust, mis temale oli antud. Kristluse on ta taetvastest tõrgustest madalusele alla toonud, tõeseemne jumaliku idujõu surmanud, Püha Waimu oma waimuga ära tõrjunud, Sumala oma meeletvalla mõisteks muutnud, jumalariigi õppesüsteemiks teinud ja Sumala ilmutuse teoloogias kujundanud. Nende kultivanud rellitiwiatega (pühikute ja pühade efemete jäänused) edendab ta siis kultust (jumalateenistust), mis on wäajem wäärt kui mõni worm paganlusest. Kõlblike ifeloomu asemel kantakse kõlbliht kehakatet. Elu ja olemine on alamate tungide ja pahade harjumuste läbi rifutud. Pole ime, et inimene on suurtes pettumustes.

Pettumused wilkivad fagedasti seesmisele ärta-misele. Inimeses tärtab põleto igatus millegi uue järele, millegi püstitama järele. See tuleb füगतvast meeleheitest maailma ja inimeste fuhtes,

see kõlab siis fifendamifena Sumala järele. Meie ei ole midagi ega fuuda ka midagi. Me ei saa midagi endale võtta ega midagi anda, midagi mõjutada ja olulifelt muuta. Me ei tea omas hädas wälja- ega fifsepääsu. Mõistatused, milles me võime hukkuda, on meile lahendamatud. Siin võidib ainult Sumal üffi aidata. Ta haarab meid hooga, toob meid seesmise liigutuse, täidab meid oma waimuga, pühitieb meie tahte, tema walgus walgustab meie tumeda hinge, me näeme jumaliku walgust ja saame uue lootuse. See fifaldab uue elujõu, mis meis tekib täieliku tagasi- ja ümberpöõrmise. Kõik senifed elufuh- ted purunetvad, meid kistakse wälja oletwiku pin- nalt ja asetatakse Sumala mõjufonda, uude maailma.

Me näeme ümberlõkkamatut tõfiasja, et Sumala sõna lähleb tõeks. Ta atvaidub omas füगतvaimas tähenduses. Nastatuhandete eest antud tõotused lähetvad täide meie filme ees. Kõik nähtaw on hukkumisele määratud. Me aga võime hukkumise pöõrifest saada uude maailma, mis Sumal on tõotanud, wälja aidatud. Nagu Noa tol ajal, kui efimene maailm weeuputuselt hukkus, Sumala suure armu läbi laetvas elus hoiti, nii võime ka meie Sumala armu läbi elada. See sai temale ofaks kõikumata usu läbi, millest ta hoolimata pilkest ja teotusest kinni pidas.

See on maailmatõditeto usf, millest räägib Uus testament. Usf lunastatvasse Teesuse Kristuse wõere wäesse. Mitte waga tõekspidamine, waid uus alus, uus wundament, kaljukindel usaldus meie suure Sumala wäele. Meile saab ife- enefest selget, kuidas me peame olema, et saada päästetud. Me oleme siis Sumala ilmutuse ja tema riigi tuleku kasuks, mitte elu hukkumise ja lõppemise jaoks. Kõik, mis melle juhtub, elustab meid wõli tõkestab meid. Kõik, mis ei tule usust, on patt, ja me tunneme seda surma tõõimuna. Kes nii on, nii püüab ja andub, see teab ilma pikemata, et tema elul on ainult üks mõte ja ees- märk, tegufeda tulewase riigi jaoks.

See on tulewiku seeme. Teesus kirjeldab selle olemust selges ülewaates mäejutluse läbi: „Õnd- sad on waimust waesed, sest nende päralt on taetwariif.“

„Õndsad need, kes kurtvad on, sest nemad peatvad saama rõõmustatud.“ Wõitjatena on nad maifest kannatusest wälja tulnud ja peatvad vastu selle asemel et kofku varifeda. „Õndsad on tasased, sest nemad peatvad maa pärima.“ Nad ei ole wägivalla ja walifemise, kättemaks- mife ja rõhumise poolt. Nad kannatatvad wägi- walla ja julmuse wälja, ja wastatvad kurjale hääga. Need päritvad uue maa.



# Meie Aeg

4. aastakäit.

*Pidage aega kalliks!*

Nr. 2.

## Meie aastafaja hüved ja pahed.

Meie elame igasuguste hiigla tippsaatvutiste kuldsel ajajärgul. Palju sellest, mis on kõitnud aastafadade jooksul inimeste meeli, teostub meie päevil. Kogu maailma maailmus muudetakse ümber piiritute edusaatvutiste läbi. Asjad, millistest eelmiste aastafadade rahvapõlved on vaid unistanud, saavad nüüd tõsiasi. Maailm on täis imeid, mida teostavad igasugu eriteadlased. Ehitatakse uut maailma. Piltvelõhkujad feritavad üksteise võidu.

Vanad linnad lõhatakse maha ja uued ehitatakse ajemele. Maanteed säetakse torda. Ehitatakse raudteid, millistel fihutavad kiirrongid, ja maanteid, kus autod ajavad võidu hobustega. Sillad ühendavad hiigla jõgede kaldaid ja aeroplaanid kannavad reisijaid üle seni ületamatute mägede, milliste tipud asuvad kaugel pealpool pilvi. Kõikjal ehitatakse ja täiendatakse palatvitu sarnase kiirusega. Kuid võrdselt eduga igal alal kasvab ka uhkus ja suurstamise vaim inimfoos.

### Edu hädaohtlikkus.

See on meie ajajärgu üks suurimaid hädaohtusid. Kas on inimene tõesti kõigis piiritult võimas ja äraolenematu igast jõust väljaspool teda? Kas ta võib valitseja looduse vägede üle ja neid oma footvi järele juhtida? Ta seisab fagedasti abitult üleujutatvate veetoogude ja hävitatvate ciklonide ees, ilma et ta suudaks neid peatada. Ei tuul ega laine allu tema tahtele. Ühel aastal langevad sademed kuni üleujutamiseni, kuna teisel valitseb kõrvetatv põud, ahvardades nii taimeritki kui inimsugu. Sarnaseid näiteid võiks tuua ette palju.

Nii on inimene, hoolimata mõnesti edusammust, ikkagi päris abitu olend looduses valitseva väe ees ja temal puudub igasugune alus suurstamifets.

### Õppetüft minetvifust.

Piiblis kirjeldatakse meile ühte hommitvumaa tundingat, kes omal ajal oli saanud väga väge-

ivaks ja kuulsaks. Kogu maailm allunud temale ja maksnud temale maksu. Tema olnud kulla ja kalliskitvide omanik, mis muinasloolifes väärtufes. Tolleaegse maailma targemad ehitusmeifrid ehitanud temale hiigla linna, mis võtnud enda alla 15 kantmiililise maa-ala. Linna müürid olnud 350 jalga kõrged ja 87 jalga paksud. Linna keskele olnud ehitatud hiigla torn, mille tipp ulatanud pilvedesse. Linnas asunud uhted ehitifed. Nende ehitiste lamedatel katustel asunud iluaiad, mis linnale imeilusfa väljanägemifse andnud.

Selle tundinga nimi oli Nebufadnetjar ja linna hüüti Baabeliks. Kuningas olnud väga ifeteadev omaaegsete edusammude üle ja suurstanud väga oma hiiglalinnast ja olles veendunud oma võimuse ja võara üle tunnud ta end kaljukindlana oma saatvutistes ja ütelnud ifeteadvalt: „Eks seefinane ei ole suur Baabel, mis mina olen üles ehitanud tundinglikuks hooneks o m a r a m m u t w ä e l ä b i, ja oma au iluks“. Tan. 4, 27.

### Lühja suurstamise nuhtlus.

See oli asjatu suurstamine. Oli see fiis tõesti mõni ifeäralik vägitöö lasta koguda kottu fitve, teha telliskitve ja ehitada neift hooneid? Oma pifa eluea keskel võis ta paljugi lasta torda saata. Kuid kas ta võis noil ehitifil lasta festa lõppemata? Kas ta võis oma vägetvust lasta välja paista igatvesti? Piibel teatab et „see sõna oli alles tundinga suus, fiis langes üks heal taetvast: „Sulle öeldakse tundingas Nebufadnetjar, tundingriif on sinust ära läinud“. S. 28. Ta kaotas seitsmeks aastaks oma mõistuse. Kui ta selle aja möödumifel oma selge meele jällegi tagasi sai, fiis ütles ta aufartlikult: „Ma kiitfin ja austafin seda, kes elab igatvesti, kelle valitvufus on igatvene valitvufus ja kelle tundingriif on põlvest põlveni. Ja kõik, kes maa peal elatvad, on arvata kui ei ühtigi, ja tema teeb taetva väega ja nendega, kes maa peal elatvad, nõnda kui ta tahab; ja seda ep ole, kes tema käe peale võib lüüa ja temale öelda: „Mis ja teed?“ S. 31. 32.







bel on ainuke raamat maailmas, mis lahenduse annab kõigile küsimusele, mis tänapäev mõtlemaid meeli liigutab. Ta juhatab meid selle juure, kes on üle kõige maise muutuse. „Jeesus Kristus on seefama, eile ja täna ja igaveste“. Ebr. 13, 8. Mastafadade jookful on Sumala äravalitsetud mehed antud ilmutuse oma eelkäijate kirjadele juure lisanud, ja piibel on alati osutunud tõe raamatuks, mis on üle kõige maise elu ja muutuse. Rahtvad on tulnud ja läinud, kultuurid õitsenud ja närtsinud, kuid Sumala sõna püsinud.

Sumal on omas sõnas, iseäranis ilmutuse raamatus, annud sellised tähtsad ennustused, mis kui tõdimfad helgiheitjad valgustavad pimedat patuööd ja maailma segadust. Ennustused hakkavad edespäi veel selgemalt paistma, nagu tähed taevast selgemaks muutuvad kui öövarjud maad tihedamini katavad. Selle sõna selgemaks muutumist kujutatakse vägeva ingli ilmumiseega: „Ja pärast seda nägin ma ühe ingli taevast maha tulevat, sel oli suur meeletuld ja maa valgustati tema auht.“ (3Im. 18, 4.)

Kõik püha kirja ennustused osutavad otsekohefult tõi kaufelt Jeesuse Kristuse taastulekule, kes tuleb, et maa pääle riiki asutada, mis on kindel ja jääv. Ennustused, mis kaufelt Jeesuse taastulekust räägivad, on olnud vaid peatufohad teel igavesele eesmärgile, kuid kõik viivad selle eesmärgi poole. Ja nii efineb tõdimas Sumala prohvetite foor, mis juhif tähelepanu meie ajale ja ühel häälel hüüab nüüdsele inimkonnale, et Jofanda päev, Kristuse taastulek on ligi, ufse ees.

Kes tänapäev rahutus ja ebafindlas maailmas tahab tõita püüfi, see peab pööрма Jgavese poole. Ta annab tarkust ja nõu, kus inimeste tarkus ei aita. Enne kui Jofand oma igavese riigi rajab, tahaks ta inimestele anda tõimaluse, tutvuneda tema valitfufe põhimõtetega. Ta tahaks tõita nende südamed ja neid teha oma riigi pärijaks ja kodanikeks. Ta tahaks südamest eemaldada kahtlusvaimu ja pattu ning oma templid pühitfeda, kus ainult temale truudust avaldatakse. Kui me nõnda oleme saadetud tema pühast armastustahtest, mis meile ärapäasmise tõimaldab, siis oleme juba nüüd rahutust maailmast välja toodud ja taeva igaveste asjadega seotud.

Kristus ainult tõib inimeste puudused parandada. Tema valmu ees kaotvad kõik ahasustlifud tulevikufüsimused, kõik kahtlused ja pattud, kõik puudused ja süüteod.

Kristus on tulnud, et inimestele elu ja küllust anda; ja kes seda veel pole aru saanud, see rutaku ja tõtku tema sõna uskumiseega vastu tema õnnistus, et saaks puhtaks, meel selgeks ja tahe õilistatud. Ainult pühad inimesed saavad Sumala riiki; ainult neile on Sumala valitfufe all kõik jääv. Kes oled fina Jofandale annud oma südame, et ta find muudaks ja fa valmis oleksid tema ilmumiseks? **U. O. K.**

## Lahendusi elumõistatusele.

Elu on täis mõistatust ja saladust. Kuhu meie film vaatab, meie kõrtv pöörab ja meie vaaim tungib, seal kohtame mõistatust ja imefid. Looduse imed, ajaloo imed, igapäeva imed! Mõistatusline on elu ja tema mitmekesised nähted, mõistatusline on surm oma kannatustega ja kohtatufusega. „Kogu maailm on suur mõistatus!“ „Kas on olemas Sumal, kes seda kõike loonud? Ime! On see kõik ifeenefest kujunenud? Ime veelgi! On ta igavikust saadif kellestki loomata? Ka see oleks ime.“ (Better.) Maailm on olemas ja meie elame oma elu temas. „Alga mis on see? On see, nagu Schopenhauer õpetab, ainult tahe ja ettefujutus? On see, nagu Büchner ütleb, jõud ja aine? On see, mis temas sünnib, kõikumata vajaduse raudse seaduse järele tõi valitfub selles vabadus?“ (Blau.) Ja kui on olemas maailm — milleks ta on? Kas on olemas maailmal otstarvet? Milleks on kõik olemas, kui ometi kõik lõpuks hukkub ja sureb? Kas on olemas mingit elu pärast surma? Kus ja kuidas? Niiuguseid küsimusi on palju. Inimese vaaim kaifub neid mõistatust lahendada, ta otsib vastust paljudele tumedatele küsimustele; ta tahaks meeldi mõista ja seletada kõiki imefid.

Beale nende mõistatuste piinatvad inimest veel teised probleemid ja küsimused. Mifs peab inime neipalju kannatama? Mifs laseb Sumal nõnda, et just head ja õiged inimesed peavad kannatama nii tihti ülekohtu? Mifs on Sumal üldse lubanud kurjuse, patu, langemise? Mifs on ta loonud kuradi? Mifs ei ole ta kuradile otfa teinud? Mifs lubab ta, et hõelatel hästi läheb ja nad usklikude üle valitfuvad? Nende küsimustega on tegemist teinud püha luuletaja. Ta on tihti sellele järele mõelnud. Ta ei saanud kaua leida rahuldavat vastust, ta oli ifegi mõniford meeleheitel. Kuula tema tunnistust: „Minu jalad oleksid pea kõrtvale läinud, mu tallad nii kohe libistanud. Gest ma kahtesefin neid, kes hullusti hooplesid, kui ma hõelate rahupõlve nägin... Waata, need on hõelad, ja neil on vaifne afi fiin ilmas ja nemad kaifvatavad ivarandust. Alga ilma asjata olen ma puhastanud oma südant ja ilmasüüta tööga oma käfi pesnud? Ja ma olen vaefvatud olnud igapäev ja mind noomitakse iga hommiku. Kui ma oleksin mõelnud: Ma tahan nõnda rääkida kui nemad; vaata, siis oleksin ma pettust fu laste foor vastu teinud. Seepärast nõudsin ma seda ära mõista; aga see oli mu meeleft üks vaefvaline afi seni kui ma sain Sumala püha paika ja panin tähele nende viimist otfa. (Laul 73, 1—17.) Nii siis Sumala pühast paigas leidis laulja vastuse oma piinatvatele küsimustele.

Heinrich Heine otsis vastust oma küsimustele väljaspool püha paika. Ja nüüd kuula, millisele otfufele tuli tema:



„Noormees seisab ööfel ajal mere kaldal, rind täis valu ja pea täis kahtlust ja süingeil huulil küsib laentelt: Lahendage mulle elumõistatus, see piinav igivana mõistatus, mis waetvanud hirokloomüüfides, turbanides, mustades paretides, parufates ja tuhandeid teisi waeseid higistatvaid inimespäid, ütlege mulle: Mis tähendab inimene? Kus on ta tulnud? Kuhu ta läheb? Kes elab seal ületval kullastel tähtedel? — Igavesti kohisevad meretwood, puhub tuul, jooksevad pilved, säravad tähed tardunult ja külmal. Ja üks narr ootab vastust!”

On olnud suuri mõtlejaid ja mehi, kes on teinud katset seda mõistatust lahendada. Nende mõtlemise tulemused leiame filosoofias. Üks õilsamaid wanast ajast tunnistab: „Ma tean, et ma midagi ei tea!” Ja just seda teadmist nimetas ta suurimaks teadmiseks ja sügavaimaks tundmiseks. Sama tunnistuse saame ka uuematelt. Goethe ütles kord Eckermannile: „Ja siis! Mis teame meie ja kui kaugele jõuame meie siis kõige oma teratomeelsusega! Inimene ei ole jündinud sellesse, et maailmamõistatust lahendada, küll aga otsida, kust probleem algab ja siis end mõistetatvuse pilrides hoida. Et universumi tegevust mõõta, selles ei jattu tema võimetest, ja mõistust püüda kõige maailma viia, see on tema madalalt seisuksalt väga asjatu püüe. Inimese mõistus ja Jumala mõistus on kaks iseasja... Seda toon ma ette kui näidet, kui vähe meie teame ja et jumalikesse vabadustesse tungida ei ole hea.” Emanuel Geibel ütleb: „Luri ja ära seisa, sa ei jõua kaugele oma otsustega. Kõige filosoofia tulemus on, teada, et peame uskuma.”

Ja just usk viib meid püha paika. Seal on maailma looja ja lunastaja, seal on omanik ja valitseja — seal on Jumala Tall, kes on ära tapetud maailma algusest, kes on väärt võitma pitsfeeritud raamatut Isa käest ja oma pitsatit peale vajutama. Minevik, ütleb Goethe, on raamat feltse pitsatiga. Olevikust mõistame ka waetvalt midagi. Tulevik on alles õieti pitsfeeritud ja kinnistatud raamat, tume ja arusaamata inimese mõistusele. Minult Isand võib meile need saladused atvada. Ta atvab, mis on sügavus ja peidetud. Jumala pühast paigast tuleb valgus, mis tumedaid mõistatust valgustab. Pühast paigast leiame vastuse kõigile oma küsimustele, aga iseäranis nendele küsimustele, mis käivad meie õndsuse kohta. Sel võimalusel tahan ma seletada mõned küsimused ja nendele vastused välja minnes pühast paigast.

1. Miks võitvad hõelad karistamatult teha kurja? Kõige kõrgemat teotada? Tema pühast raskete waetvata? Ulega ja käsku muuta? Suureks ja vägevaks saada? Lõde maha tallata? — Mine püha paika ja waata, mis seal sünnib!

„Ma nägin seda kui aujärjed sinna pandi ja Wana päetvist istus maha; kuub oli kui walge

lumi ja ta juukses kui puhtad villad, ta aujärj oli tuleleegid, tema rattad kui põlev tuluke. Tule jõgi voolas ja läks välja ta juurest, tuhat kord tuhat teenisid teda ja kümmetuhast seisid tema ees; kohus istus maha ja raamatud tehti lahti. (Tan. 7, 9.10.)

2. Miks ei saa õiguse tegemine oma palga kätte siin selles maailmas? Kas ta üldse saab õiglase palga? Millal see saab olema? Ja kuidas see sünnib?

Kristus rõõstis oma jüngreid: „Teie süda ärge ehmatagu mitte; uskuge Jumala sisse, siis usute ka minu sisse. Minu Isa majas on mitu eluaset. Mina lähen teile aset valmistan. Ja kui ma saan läinud ja teile aseme valmistanud, siis tulen mina jälle ja tahan teid enese juure võtta, et teie ka olete, kus mina olen.”

3. Kuidas võib patune Jumala ees õige olla ja õndsaks saada? Kristus on pühas paigas. Ta on Jumala ette ilmunud meie pärast. Ta kaitseb meid, ta on meie eestkostja Isa juures.

Kes kord usu läbi on läinud püha paiga sisse, kes kord on kindlas lootuses, adventlootuses, hakanud mõistma eesteki tagust, kuhu meie eelkäija on läinud, see saab kätte suure teadvuse ja usaldatvuse. Pühas paigas on ta õppinud „siiski”. „Siiski olen ma ikka su juures! Sa hakkad kinni mu paremast käest. Oma nõuga juhata sa mind, ja võtad mind viimaks auga vastu. Kui ma sinu juures olen, ei himusta ma ühtegi siin maa peal. Kui mu liha ära lõpeb ja mu süda ka, siis oled sa, Sumal, mu südame talju ja mu osa igavesti.” (Laul. 74, 23—26.) Pühas paigas on ta aru saanud, et elu kõrgemad varad ei ole mitte maised varandused ega elu ise. Seal on ta näinud igavikku ja kadumata pändust, seal on ta saanud õiguse, mis Jumala ees maksab. Siin on ta leidnud koha, kus elu-, kannatuste- ja surmamõistatused leiavad täielise lahenduse.

R. Rose.

## Tähtsaim inimese elus.

Jumala austamise kõrgem vorm on sõnakuulmine. Kõige otsekohejem armastuse väljendus, mida inimene võib tõendada Jumalale, on kahtlemata sõnakuulmine Jumala tahtmisele. Sarnases sõnakuulmises on täieline usk ja ustavus, mis ei tunne piire.

Jumala sõna ja loodus õpetavad meile tähtsaid äratundmisi isiklikult juhtest Jumala vastu. Loodusest saame sügava meendumuse, et kõik, mida Looja on kutsunud ellu, allub tema tahtele; õnnistussõnumi vastuvõtmise läbi saame tunda taeva jõude ja Kristuse läbi võime iga päev elada võidukat elu.

Galilei elust on jalgesti näha, mida tähendab ilmutatud teel käimine. Looduse lähema uurimise läbi meendus ta, et Sumal on annud teatud kind-



lad seadused ja et nende seaduste ühtumiseft võib leida nusi tõdesid. Oma uurimistel leidis ta oma küsimustele looduses vastuse langewate kehade kohta. Tema tundis ära, et faks eset, mis maakerast jamaš kaugetes ja samal ajal lastafje kuffuda, jõuawad kohale ka samal ajal, ifegi siis, kui neil on erifugune raskus.

See äratundmine oli waate wastu, mida teadus oli kaitsnud aastatuhandete kestel. Täiesti weendununa jelles, mis loodus temale ilmutanud, wõttis see suur uurija iildiselt maksma waate küsimuse alla. Ühel pool seifis inimeste tarkus ja teisel poolel Jumala ilmutus looduses. Senini oli kaitsstud waadet, et langemise kiirus oleneb keha raskuseft, mille wastu Galilei tundis ära, et külgetõmbejõud mõjub kõigile kehadele ühetasafelt ja lasteb need kuffuda ka sama kiirelt.

Otsustamispäew tuli. Ühel pool seifis aastajadade tarkus, teisel pool ainsam inimene, kes usaldas looduse seadusi. Raks palli, milledest üks oli poole suurem kui teine, lasti Piša tornist langeda ühel ajal ja igaford tuldi samale otjusele. Galilei wõttis: pallid langesid maa peale ühel ajal. Weendununa tõest, eeldasid kreeka filosoofia järelkäijad efektusesse jäämist ja salgasid tõe, mille wastu Galilei aga sammus edasi elu ja walgustuse teel.

Samuti peawad end ülal paljud Jumala lunastamisejõu imelise ewangeeliumi ilmutamise wastu. Praegu pöördumwad paljud ilmutatud tõest. Nad leiawad usu, mis käib Jumalaga ustawalt käsitäes, ebamõnufana. Mõeldakse, et täielise sõnakuulmise elu seab illes liig kõrged nõuded. Meie tahame waadata, kuif Jumal waatab asjale.

### Abraami eesõigus.

Siin on mees, nimega Abraam. Tema on tuntud „uskliktude ifana“. Jumala plaanis paistab ta wälja tähelepanuwäärse usuga, mida kirjeldatakse Gebrea kirja 11. peatükis. Ta uskus lõpuks kindlalt, et Jumal temaga ja tema läbi võib inimestele teha wõimatut. Kuid usk ükfinda ei oleks wõinud tuua temale „Jumala sõbra“ aunime, jefst teifjed mehed samafuguse usuga tuuakse ette usufangelaste nimestikus. Meie tahame natufe lähemalt waadata tema ijeloomu omadusi, mis wõimaldasid Jumalale walida teda selleks, kelles pidid õnnistatama kõik maakera rahwad.

**1. juhtumine.** Jumal nõudis Abraamilt, et ta lahkuks kõigist mõjudeft, mis takistawad jumaliku plaani: oma ifamajast, sugulastest ja oma ifamaast. Jumal ütles: „Mine . . . senna maale, mis ma sulle tahan näidata.“ 1. Moosese 12, 1. Kuidas pidas end Abraam selle wastu ülal? „Ja Abraam läks ära, nõnda kui Jehooma tema wastu oli õelnud.“ 4. salm. Sõnakuulelit oma usu kinnitufena oli tema kogemuse alus Jumalaga. Ja, temal oli usk; kuid see oli wägewam usk, mis tegi ta sõnakuulelikuks.

**2. juhtumine.** Jumal nõuab Abraamilt, et ta ohwerdaks kõik. Üft Jumala sõnasje kinkis temale töötuse-lapse, kes siindis wastu kõik inimlikke ootusi. Müiid nõuab Jumal, et Abraam oma enese käega surmaks lapse, kelle järeltulijaid pidi saama nii palju kui „tähti taewas“. Kas Abraam wastab: „See on liig palju nõutud, Jehooma. Kas pole mingit muud teed?“ Kuid on kirjutatud: „Uju läbi wiis Abraam Njaaki ohwriks, kui teda kuuatati . . . Ja tema mõtles, et Jumal wägew on ka jumust illes äratama.“ Gebrea 11, 17—19.

Seatagu filmade ette sõnakuulmise ained jelle tähelepanuwäärse katsumise juures. Mõnuses ettewalmistus reisiks mäele; saadakse sihile, poifi küsimus ohwri looma järele, poifi Jumala tahtmisesse andmine, altar, puud, inimelu pannakse altarile ja lõpuks kõstap ifa oma käe, et wõtta pojalt elu, kusjuures aga Jumal segab waele ja hoolitseb ohwri looma eest. Kõigis saawutas Abraam õiguse, mida saadakse usufõnakuulmise läbi. Sellepärast ka mingit imet, et Abraami nimetatakse „Jumala sõbraks“.

Armas sõber, Jumal ei wõta wastu midagi wähemat kui ustawust usufõnakuulmise läbi. Kuudid lootsid oma Abraamist põlwenemisele ja waatasid end tema lastena; kuid Kristus noomis neid, kui ta ütles: „Kui teie Abraami lapsed olekrite, siis teekrite teie ka Abraami tegusid.“ Joh. 8, 39. Nemad elasid patu orjuses. Seefus pattus neile wabadust. Nemad aga kinnitasid, et kuna nad on Abraami lapsed, pole nad ka kunagi olnud orjuses. Nende elu aga oli täis tõendusi, et neid walitse- takse saatana wõimu poolt, ja jellepärast olid nad Jumala ja inimeste suure waenlase sulafed.

Kust wõime leida kindlust? Kas peame end peitma oma ifemeelse awahnuse taha ja mõtlema, et Kristuse järele käimine maksab liig palju? Kas inimlikud waated wõiwad teha meid õndsaks? Wõib ütelda: Jumal ei wõta seda täpselt, ta ei nõua seda ega teift. Mõned õpetawad praegu, et kuna meie oleme armu all, oleme wabastatud sõnakuulmisest Jumala wastu. Sarnane õpetus õonestab lunastusplaani iihest tähtsamast põhimõttest. Kui see mõte täielikult wälja areneb, siis tekitab ta mässu ja wastuhakkamist Jumala wastu ja awab patu ja kurja wärawad selle asemel, et põhjustada meie täielist Seesufele Kristusele andumist.

Uidatu meid Jumal igapäew elada täiesti Kristusele antud elu, et ta elaks meie sees, ja mis tõestaks oma õnnistusõnnumi eesmärki: usu sõnakuulmist, ustawuse elu Jumala wastu. Isfand kogub rahwast, kes peab kinni tõest ja lähleb taewasse Jerusalemma. Selle linna wärawad seisawad lahti kõigile, kes lunastusplaanis tätesti iihels said Jumalaga. Kristuse läbi võib see olla meie kõikide kogemus.



Kui Olmäl jüngrid Õnnistegijalt küüfid lunastusplaani täidetvime ajamärfidest, andis ta muufes järgmife feletufe:

„Katsuge, et teid ükski ära ei efitata. Seft palju tulevad minu nime peale ja ütlevad: Mina olen Kristus!, ja võtavad palju ära efitada . . . Sa palju waleprohvetid tõusevad üles ja efitavad palju ära . . . Kui siis keegi teie wastu ütleb: Waata, fiin on Kristus ehk seal, ärge uskuge mitte. Seft wale-Kristused ja waleprohvetid saatvad üles tõusma ja suuri tähti ja imetegufid tegema, et nemad saaksid efitada ka neid, kes ära walitsetud (fui see võiks fündida). Waata, mina olen teile seda enne ütelnud. Seepärast fui nemad teile ütlevad: Waata, tema on tõives, ärge minge mitte wälja; waata, tema on kambrites, ärge uskuge mitte. Seft otsegu wälk tõuseb hommiku poolt ja paistab õhtu poole, nõnda peab ka inimese Poja tulemine olema.“ Mat. 24, 4. 5. 11. 23—27.

Sellest piiblikohast on selgesti näha, et enne Kristuse tulekut areneb ufufifef alal masfiline efitus ja pete. Õnnistegija on tõotanud jälle tulla; seepärast püüab kurat inimesi felles asjas efitada, lastes Kristusel ilmuda petlikul wiifil ja lewitades igafugu waleõpetufi. Nende pahede läbi teeb ta paljud ükskõikfeks ja fünnitab palju walewaateid Kristuse taasilmumife wiifil ja aja kohta. On selge toodud kirjakohta põhjal, et kuradi peapüüded felles pettes on otse enne Kristuse tulekut. Need fündmused on feega tähendusrikkad ajamärgid, mida iga ufklif kristlane tõfidufega jälgib ja tähele paneb.

Siin ei ole tegemift mitte ainult kohmetu kujutlufega, milles ainult mõned rumalad fife

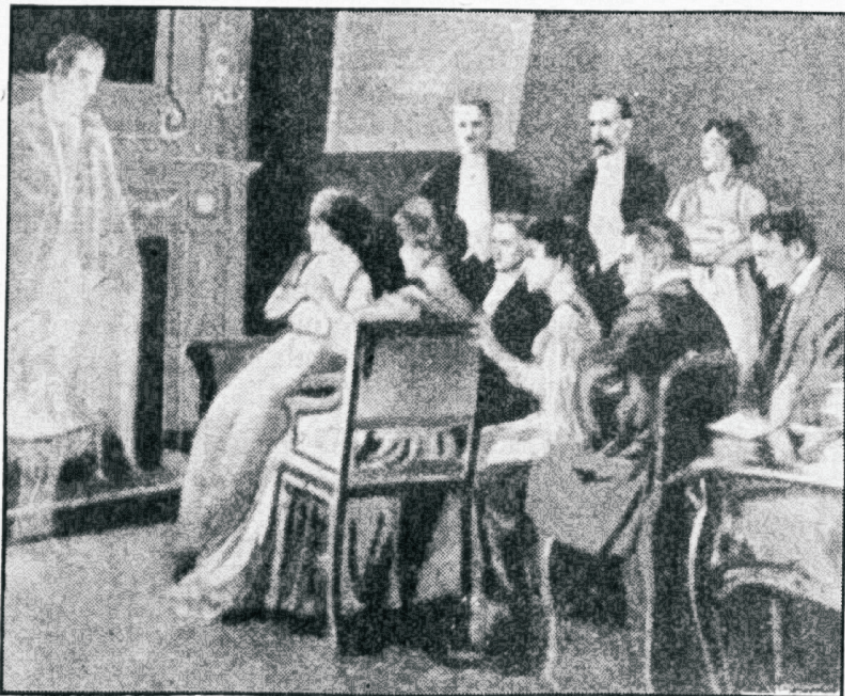
# Waimudeilma saladuste awastusi.

fukuwad. Õnnistegija osutab palju enam fellele, et kuradi inimestest tõõjõud efitatwas tegevufes wavarustatafje imetegetwa võimega. Kurat ei efine mitte fui niifugune, fel hobufefabjad, fariwed jne., waid ta tuleb Jeesufe nimel ja pakub end inimsoo abistajana ja lunastajana. Et inimesed teda awitajana wastu võtaksid, parandab ta imelifel wiifil mõningaid wigu ja teeb igafugu imetähhti. Ta ei piirdu üksnes igafuguste imetegemistega, waid ta lewitab ka kõlatwaid ja küttestatwaid õpetufi, et ilmned „walgufe inglina“ ja taeiwaste sõnumite toojana. Tema teenrid teotfivad samal wiifil. 2. Kor. 11, 13—15. Õnnistegija osutab fellele, et efituswõimud on nii suured, et ifegi „arawalitsetud“, ufklifud võitwad fattuda hädaõhtu.

Õnnistegija sõnade põhjal peatwad niifugused imetead ofalt fündima „kambrites“, finnistes ruumides, ja finna kufutatafje inimesi, kes näewad fiis arwatatwaid taeiwasaadikuid ja nende tegevufst ja ifegi näilkfult Kristust ennast.

Ei saa enam ükski ennustus sõnalikumalt ja ilmsemalt täide minna, fui fiin käfitletud meie Õnnistegija ennustus tänapäew täide läheb. Spiritifm ja teifed ofkultfjed süsteemid oma mõjuawalduftega kannatwad kõiki Õnnistegija poolt loetletud fündmuste tunnumärke. Müstifilistel jõududel on olnud küll igal ajal teatud makfwus ja ka kristlikul ajal on tehtud tegemift spiritifiliste nähetega. Moodsa spiritifmi mõjuawaldufed jätatwad wariju kõif, mis fel alal kunagi warem on wõidud tähele panna. See ei makfa mitte ainult spiritifmi uufimate nähete kohta, waid ka tema lewimife kohta. Ta on lewinud üle kogu maailma, on leidnud igas felfsfonnaflasfis üksikif mil moel juurdepääfu ja omab praegu üle 200 miljoni poolehoidja.

Moodne spiritifm fai oma algufe 31. märtsil 1848. a. Fogi perekonnas Hydewilles, New-Yorgis. Kats peretütart kuulfid mitmetaolifst järjekindlalt forduwat floppimift feinal. Wiimati efitasid nad küfimifil fellele floppiwale salajõule ja said kofkulleppel löökide arwu järele wastufi. Peagi pöörati tähelepanu fellele omapärafje floppimifele laiemates ringfondades. Kuna oletati, et see peab tulema waimu poolt, fiis foostati arwtähestif, mille abil warsti saadi igafugufeid teadaandeid. Seda teadaandmifisüsteemi täiendati warsti ja see leidis „lühifefe“ aja jookful suure



Waimudeilma elanite wäljakutfumine pimedas toas.



# Waimudeilma — 25 — saladuste avastusi.

letvingu. Klopimisele järgnes tvarsti waimude kirjutamine, mis teostus mitmel wiisil. Kiirem ja rohkem letwis kirjutamine laua abil, mille külge seoti pliiaats ja asetati poognale paberile. Sel teel saadi wastus ükskõik mis soowitud keeles igasugustele küsimistele.

Uja jooksul koondusid mõtteofalifed, kes kohaste waheisikute n. n. meediumide läbi teostasid kawatindlat läbikäimist waimuilmaga. Waheisikud tegelewad mitmel wiisil. Üleloomulik jõud juhhib nende kätt, et nad kirjutawad wõi joonistawad, ilma kirjutatust mõllemata. Ma tunnen üht kõrgemat raudteeametnikku, kes sel teel waba käega teeb geomeetrilisi joonistusi, mis isegi kõige osawamale infenerile teeks raskusi, kui ta fama tahaks teha oma kõige täielikumate joonistusabinõudega. Peale selle kirjutab ta matemaatilised wormelid, milles tema ise on täiesti wõhik. Sel teel on lihsfad inimesed korduwalt muutunud äkki kunstnikeks mingil alal, millega nad pole weel kunagi tegutsenud. Teised meediumid räägiwad ja laulawad üleloomuliku jõu mõjul. Seesugustel spiritistilistel koosolekutel on ka haigete terwisitamisi ette tulnud.

Tähtsaim sel alal on tõsiasi, et niisugused meediumid spiritistilistel koosolekutel wõitwad lasta waime ilmuda. See läbikäimise wiis waimuilmaga on tänapäew igal pool maailmas suuresti letwinud. Ilmunud waimud nimetowad end furnute hingedeks. Nii on nad end esitanud mõne ajaloolise suuruse waimuks, nagu näitaks Bismarki omaks Berliinis. Leinafad on koosolijate keskel täie weendumuslega, et nad räägiwad oma furnud omakslega. Ilmunud waimud kannawad samu näojooni, teewad samu liigutusi, mis neil eluski olnud, neil on endised keelewead, räägiwad asjadest, mis muidu ükski surelik ei tea peale nende jne. Need on tõsiasjad, mida keegi ei saa salata.

Spiritismis on tegemist käegakatsutatwate üleloomuliste sündmustega. Pealiskaudsed tembeldawad kõide pettufeks, et see ei olla mingi üleloomuliste jõudude awaldus. Ajalehis on tihti lugeda nõndanimetatud spiritistiliste meediumide pettufe paljastamisest. Muidugi on ka fiin, nagu igal alal, palju pettust. Kurat saatwutab igal juhul eesmärgi. Ta wõhib ka end muuta. Tõeliselt üleloomulise ilmumise tõttu paneb ta inimesi ussuma, et nad wõlwat oma furnud omastega rääkida, ja nii tõmbab neid oma huffatwasse

wõrku. Kui temale on tartwilit, siis lasseb ta seda pettufena awalduda neile, kes ei taha uskuda üleloomulistesfe jõududesfe, et neid edasi uskmatuses pidada wõi weel sügawamale langeda lasta. Mitte harwa ei pühenda teaduse autoriteedid end selleks, et temale selles oma abi pakuda, kuna nad tihti, hoolimata kindlateft uurimistulemustest, kirjutawad artiklid parema weendumise wastu ja lasewad ajalehtedes awaldada



Kirjalikkude teadete saamine waimudelt teatud tähestitu kaudu.

paljastatud pettufest. Ajakirjanikud aga ise ei ole süwenenud sellesse küsimusse ja nad lasewad selle läbi. Seega hoitakse hulga pimeduses. Prof. Gutberlet, kes kui asjatundja seda küsimust järele kaalunud, teeb omas tähelepanuwäärilises uurimusuaruandes täiesti tabawa märkufe:

„On tehtud korduwalt usaldatwate teadusliste tunnistajate juuresolekul waimuilmumistest üleswõtteid. Seega on oleused hüpnootist, wiirastufest, suggestioonist, haigest ajust jne. makstuweta. Päewapildiplaadile ei saa mõju awaldada suggestioon ega muu mõttejõud. Ta wõtab selle wastu, mis just tõsiasjalikult läätsa ees sünnib.

Säärase üleswõtte kohta seletab kuningliku fotograafide seltsi esimees Londonis, Mr. Traill Taylor:

„Mis on niisuguste üleswõtete tõsiasja juures mõningad usaldamatud aruanded nõndanimetatud paljastufest! Raupert, kauaaegne uurija sel alal, kes ise waimuilmumistest üleswõtteid teinud ja awaldanud, ütleb:

„Selle tõsiasja tõendusd rohkenewad päewpäewalt. Loodud tõsiasja salgajad ja täiesti eba-teaduslike teooria kaitstjad teispoolt jääwad igapäewaga vähemaks ja nende seletufed mõttetumaks. Ka mina jääksin omale kohale, kuigi iga päew meedium paljastataks.“

Ta, on aeg, et waadatakse tõsijelt sellele tõsi-



asjale ja veendutusse, millega selles imeatvalduses tegemist. Hädaohulik spiritismi uputuslaine fuureneb ulatuselt iga päevaga ja on tahtamatul võidukäigul üle maailma. Miljonid inimesed, just need, kes end ülbelt nimetavad kainelt mõtlejateks ega taha midagi üleloomulikust asjust teada, langevad piibli seletust teadmata kasvatava imetõimu kätte. Waimuilmumised spiritistilistel istungitel rohkenevad alataja, ja ei kesta kaua, kui waimuilmumised, kes end nimetavad prohvetite, apostlite ja Kristuse waimudeks, muutuvad täiesti igapäevasteks. On juba ilmunud neid waimu, kes end nimetavad Kristuseks.

Siis jooksevad miljonid inimesed koftu selles arvamises, et kõik need imed sünnitavad Sumalast, sest inimesed on jätnud õigel ajal tundma õppimata wahet Sumala ja kuradi tegutsemise wahel piibli alusel. Meie õnnistegija oga ütles: „Waa-ta, ma olen seda teile enne ütelnud.“ „Urge minge välja; ärge uskuge!“ Ustav kristlane, kes omas waates toetub üksnes Sumala sõnale, ei lange ka võimfatele imeatvaldustele ohvriks; sest kurat võib ainult niikaugale mõjuda, kui Sumal lasseb. Need aga, kes tõesti ega piibilisest sõnumist ei hooli, langevad kõik karistuseks kuusatusse. Paulus kirjutab sellest:

„Kelle tulemine on saadana wägewa tegemise järele, kõige walewäega ja imetähete ja tegudega ja kõige ülekohtu peetmisega nende seas, kes huffa saatvad, seepärast, et nemad oleksid õndsaks saanud. Ja seepärast tahab Sumal neile läkitada wägewat eksitust, et nemad võtavad walest uskuda, et kohut peab mõistetama kõikide peale, kes tõtt ei ole uskunud, waid kelle meelest ülekohtus hea on olnud.“ 2. Tes. 2, 9—12.

Kristus rääkis waleprohvetite ja wale-kristuse ilmunisest, kes kambrites imet teevad inimeste eksitamiseks. See läheb täide spiritismis. Sumal aga ütleb oma prohvetite läbi waimudega läbikäimisest: „Kui nemad võtavad teie vastu öelda: Küsiqe pomisejate ja teadmameeste käest, kes tiuguivad ja iseendas pomisevad, siis wastake: Eks rahwas ei pea oma Sumala käest küsima? Kas elavate eest peab furnute käest küsitama?“ Jef. 8, 19.

Ilmutavad waimud ei ole mitte furnute waimud, waid kurjad waimud, langenud inglid (Ism. 12, 7—9), kes sel wiisil teevad maa peal wiimist eksitustööd. Piibel ütleb, et furnud magavad ega saa ühendust pidada elavatega. Õnnistegija on neid nähteid tungitwa manitsufega ette öelnud ja neid nimetanud ajamärkideks. Usklik piiblikristlane, kes seda imelist jumaliku ennustuse täideminekut näeb, käib selle järele ja tunneb aega, milles meie elame. — Imetähed, millest Jeesus rääkis, on käes; ja pea ilmub taewa pilvedel kõigi usklikte õige Kristus ja Õnnistegija, juures auhiilguses, mitte jalaja kambrites waid kõigile nähtawalt.

**M. Gehann.**

## Mida võib arvata inglitest?

Pühakirjas näidatakse wäga paljudel kohtadel Sumala inglitele, kes Sumalast mõistuse ja tahtega annetatud waimudena on loodud Sumala kiituseks ja tema käsu täitmiseks ning inimeste teenimiseks ja pole seotud ühegi planeediga. Neid kutsutakse Sumala ingliteks, kuna nad tema poolt on loodud oma käskude läbitoomiseks ja Issanda ingliteks, kuna nad alluvad Sumalale kui oma isandale.

Usklik hing ammutab neist kohtadest palju lohutust, kuna need õpetavad, et need võimsad ja hõljuvad käskjalad on alati walmis kuniinga Jeefuse käskude täitmiseks, kes saadab neid välja waestele inimestele maa peale armuõnnistuse wiimiseks.

Umbrissetuna kõigewägewama aujärje hiilgusest, lastuvad nad kiiremini kui wälf taevastest kõrgustest, ruttavad läbi mõõtmata ilmaruumide ja tulevad sellesse kurba ja tumedasse maailma, kus patt on paradiisi muutnud hädaoruks; kus aga tänu Issandale igawese Sumala Poja inimesetsaamise läbi on ehitatud tee patu wiletsusest pääsemiseks ja igawese elu ja Sumala lunastatud poegade ja tütarde närtimata päranduse juure tõstmiseks.

Õbrea kirja 1. peatükis 14. salmis loeme neid troostirikkaid sõnu: „Eks nemad kõik ei ole teenijad waimud, välja läkitatud teenistuseks nende pärast, kes õnnistuse peatvad pärima?“ Inglisehulgad on agarasti tegetuuses inimeste mõjutamisega, et nad võtaksid vastu Sumala lunastusplaani ja lahkusid patust ja seega pääksid Sumala wiha eest, mis lõpuks walab end meeleparandusele mittewalmisoliijale, ning usklikkude wale teele wiimiseega.

### Eugematu hulf.

Usksti surelik ei tea taevaste käskjalgade määratut arwu. Piibel räägib „mitmest tuhandest inglif“ (Õbrea 12, 22) ja Patmose saarele aetud apostelprohvet Johannes kirjutab: „Ja ma nägin ja kuulsin mitme ingli häält aujärje ja elajate ja wanemate ümberringi, ja nende aru oli mitu kümme tuhat korda kümme tuhat, ja tuhat korda tuhat.“ Ism. 5, 11. Nii siis kaugelt üle 100 miljoni. Inimese wäifene mõistus ei või taibata, et need määratud inglifhulgad lähewad ja tulewad maailmatwalitseja käsul. Ja, tänu Sumalale, kõigile usklikkudele maa peal võib saada osaks Sumala isiklik hoolitus.

Inglid on kõrgemal seiswaid olendid, kui inimesed. Nemad olid loodud enne maa loomist ja kuulsid ülewa hulga juure, mis rõõmustas ja hõiskas, kui Looja korraldas meie planeedi inimeste elupaigaks. Job 38, 1—7.



## Nende ülesanne meie maailmas.

Kui patt oli leidnud tee maailma, tehti mõnele neist inglite ülesandeks takistada inimesi elupuu wilja võtmisel, sest Jumal ei taha, et temal oleks suremata patuseid. 1. Moosese 3, 22–24.

Abraami päevadest karjasteni, kes öösel hoidsid oma karja ja kuulsid taevaseid väehulki kiitmas Jumalat, on Jumala väljatavalituse rahva ajalugu täidetud jutustustega inglite üle. Samuti oli apostlite päetvadel ja ka hilisemate ivagade elulugu lõendab sedasama.

Uks kolmest taevasest käskjalast, kes külastas Abraami tema lihtsas hütis, oli Jumala poeg, taevaste inglite ülem. Seepärast nimetatakse teda ka „vägede isandaks“; edasi kannab ta nime „peangel Mikael“, Juba 9. Tema oli, kes andis inglitele käsu hävitada Soodomat ja Komorrat, kuna Jumal enam kauem ei võinud lasta püsida neid linnasid nende jumalatuuse tõttu.

See hirmus karistuskohtus, see hävitamine tule läbi, mida kannatasid need jumalatud linnad, teatab Jumala tahtmist täitvate taevaste käskjalgade määratud jõust.

Selle eeloo jutustuses näidatakse meile ka, milline suur igatsus on inglitel inimeste päästmiseks. Kui nad õhtul meeste kujul tulid Soodomasje, püüti nendega käia ümber samuti, nagu teiste inimestega selles kombelustvastases linnas. Peale selle, kui nad jumalatu hulga juhi olid lõõnud pimedusega, sundisid nad Lotti kutsuma kõiki oma poolehoidjaid linnast välja, enne kui tuleb nuhtlus. Lott kahtles; kui meeleldi ta jääks! Kuidas ta lükkas edasi põgenemise tundi! Kuid armastuse käskjalad sundisid teda päästma oma elu. Ei saa tõrjuda tagasi muljet, et nendel tohtu käskjalgaldel oli põlev igatsus viia Lotti ja tema omaseid kindlasse paika. „Ja kui hakkas koitma, siis käskisid inglid Lotti jõuda ja ütlesid: „Lõuse üles, võtta oma naine ja kaks tütar, mis siin on, et sind linna ülekõhtu läbi ei lõpetata.“ 1. Moosese 19, 15.

Uhte Ašuri kuningaga Sanheribi ajal „Jehooiva ingel läks välja ja lõi Ašuri leeri maha sada ja viis üheksakümmend tuhat; ja nemad tõusid hommiku vara üles, ja waata, kõik need olid jurnud kehad.“ 2. Kuningate 19, 35. See on teine lõendus nende teenrite suurest võimust.

Joel palub, et Jumal saadaks oma inglid appi usklikudele inimlastele nende hiiglatõdiltuses pimeduse võimude „maailm, liha ja kuradi“ vastu. Tema palus Jehooivat: „Jehooiva! Saada oma vägetvad fenna alla minema.“ Joel 4, 11. Laulvet ütleb inglite: „Kiitke Jehooivat, teie tema inglid, teie vägetvad vahivad, kes teie tema sõna järele teete, tema sõna healt kuuldes.“ Laul 103, 20. Olgugi, et nende võim on hävitamiseks väga suur, kasutatakse nende tugetvust just kõigepealt hingede päästmise teenistuses.

Juba ettetoodud pühakirja sõna, et inglid on teenivad ivaimud, kes välja läkitatakse, teenimiseks nende pärast, kes peavad pärima õnnistuse, on lohutav tõotus usklikule Jumala lapsel maa peal, et need vägetvad vahivad tootvad temale nägemata abi tõdiltuse tunnil, juhivad nõutuse tunnil ja kaitsvad kuradi kavalate pääletungide eest. Pühkas piiblis on pandud kirja paljud näited, mis näitavad meile, kuidas Jumala armastatud on leidnud pelgupaiga Kõigevägetvama teenijate võimfate ja armfate kiitvade all.

Eliase läbielamuse lugemisel 1. Kuningate 19, kus armastusrikas ingel lohutab prohtveit julguse tuse tunnil ja ivarustab teda söögi ja joogiga, saame mõiste, millega üsikut jumala sulast kaitsakse ja ivarustatakse nende võimfate käskjalgade poolt. Elias leidis leitvakoogi, mida Jehooiva ingel oli küpsetanud palatvatel kividel ja seal kõrvale kruusi iveeaga.

Inglite hoolt abivajavate inimevendade ivastu näeme ka viisist, kuidas ingel päästis Peetruse rooma ivangistusest. Apostlite tegude 12, 8 loeme: „Ja ingel ütles tema ivastu: Pane ivöö ivööle, ja pane oma kingad jalga. Ja ta tegi nõnda; iveel ta ütles temale: Pane oma kuub selga, ja käi minu järele.“ Ingel teadis, et Peetrus tunneb külma ööõhtu ja karedal teel ivajab sandaale. Niipalju kui meie teame, ei takistata inglid nende asjaolude läbi; kuid nemad on iuttavad inimearvitusetega ja iväsimatult mõjuvad inimeolendi igatvetses lunastamises.

Need jumalikud käskjalad pööravad küll ivahetevahel tagasi taevastesse kõrgustesse, et anda aru tõdiltusest hea ja kurja ivahel; ja kui teatakse rõõmsat sõnumit, et jällegi on ivõidetud Kristusele mõni patune, haaravad nad oma kuldsed kandle Jumalale ja tema Pojale oma rõõmu ja kiidulaulu väljendamiseks. Waata Luta 15.

Jumala foguduse ajaloo aastafadade festel on inglid ilmutanud end meestele ja naistele nende erilise häda tunnil. Paljud jutustused on pandud kirja, kus usklikud häda tunnil päästeti nende läbi ja kaitsiti kurjade inimeste eest. On alust uskuda, et Jumala lapsed ivabastati inglite poolt nähtava ivaheteleustumise läbi. Kui peetakse filme ees feda ja teatakse, et nad usatvatalt täidavad Jumala Poja käste, siis tuntakse ära, et Kõikteadja film puhkab alaliselt teda usaldatvatel lastel, kes ootavad täielikku lunastamist Jeesuse Kristuse lõpmatute tegude läbi.

Jeesus Kristus, Jumala igatvane Poeg, on taevaste väehulkade ifand. Tema on nüüd kõikvõimas ülempreester Ija aujärjel; sest temale „on antud kõik meeletvaid taevas ja maa peal.“ Ja selle täisvõimu põhjal tema juhiv üleval taevas ja siin all maa peal kõik saotused inimeste lunastamises, kes võitavad ivastu tema sõna ja usuvad temasse. Temale olgu au igatvesti.

E. J. W.



## Kodufolde!

### Tänapäeva kasvatusmured.

Kasvatus on olnud ikka seotud raskustega. Tõsidusega vanemad mõtlewad alati sellele, kuhu nad oma lapsi juhivad, misjugal teel, misjugalste abinõudega nad teda tahavad juhtida. Harwa on kasvatus ilma mõne juhuliku terava wastoluta; siis teatakse waevalt nõu, muretsetakse raske jüdamega ja saadetakse mööda uneta öid.

Tänapäew on kasvatusmured wõrreldes endisega tunduwalt raskemaks muutunud. Meie tublisti muutunud aja olukord on haaranud ja mõjutanud ka noorsugu. Njawaime on teisjugalne, tihti wanematele nii arusaamatu, et nad ütlewad: Ma ei mõista maailma enam!

Muutunud aja olukorrast ei ole mitte harwa tekkinud õige teraw wastolu wanemate ja laste wahel, wanade ja noorte wahel, mis kasvatusesele ja kooselamisele tihti suurt raskust teeb.

Seal kaebawad lapsed, pojad kui tütreid, et wanemad ei mõista neid, et nende kalduwused ja soowid kangekaelselt maha jurutakse, et wanemad alati wiimad läbi oma tahtmise walidusega, et nad suurustawad oma wanemaliku seisukoha ja õigusega. Teisjugal on wanemad noorte hoopis teiste waadete wastu, nende rippumatu wabaduspüüete wastu, nende kadunud auartuse ja lugupidamise wastu wõi koguni nende kangekaelse wastupanu wastu.

Sellest wastolust arenewad kurwad nähted, mis saab kuulda ja näha omas ja teiste perekonnas. See paha wiis on, et lapsed ja wanemad on waenulises wahelkorras wõi mõistmata ja sisemise soojuse, nii et perekonnas ei elata ühes waid iiksteisele wastamisi ega moodustata üldse tihedat ühis-konda.

Mis teha niisjugalise seisukorra wastu? Kasvatus on weel wõrdlemisi kerge, kui lapsed on weel wäikesed, kuigi ka nooremad ei jää puutumata tänapäewa ajatwaimust. Kuid lapsed jõuawad ka aastatesse, kus wastolustid ei ole nii kerge kõrwaldada, kus senised kasvatusabinõud enam ei aita. Mis siis?

Tuleb järele anda ja wanemate poolt sel alal tuleb teha esimene samm. Mendel on kasvatuskõhustus, ülesanne ka küpsemat noorsugu juhtida. Nad on pääleegi arusaajamad ja kogenumad, inimised, kes enam on ja peawad olema elu üle. Nad igatahes kannatawad ka hingeliselt wastolu pärast enam kui lapsed. Seepärast wõib wanematelt oodata, et nad tõsiselt järele mõtleksid ja oma jennise kasvatuswiisi läbi katkuseid. Peab omaks wõtma kasvatussteadlase (Salzmann) manitsust: Kõiki lapsi wigade põhjusi õtjuga kasvataja enese

juurest. Oleme jagedasti hädaohus, et end teeme ise kasvatusese möödikuks. Me tahame oma lapsi nii kasvata, et nad oleksid meie sarnased, et nad kasvaksid meie loomuses, meie mõtteilmas ja isegi meie omas omapärajuses. See ei lähe muidugi jagedasti korda, sest tihti on lapsel oma iseäraline loomus, ja need olukorrad kasvatawad ja kujundawad teda. Teisjaks, laps on illes kaswanud teistes olukordades, meist erinew loomus ja tal on ka õigus selleks.

Teine wiga on see, et wanemad oma autoriteeti liig palju pääle sunnivad. Meie ei taha wanemate hääd eestseismist maha teha, kuid üleliigjus selles ei ole lubatav. Liig karmilt awaldatud autoriteet tundub haawatavana ja rõhuvana ja sunnitab ainult käärimisi, seda asendab ruttu mõjuwõim, walidus, üldse küsitaw abinõu. Ükji sellega ei wõideta noori; nad tunnewad end kõrwale jäetutena, walesti ja armutult käitutena. Ühekülgne karmus tekitab sulaselikku, orjalikku meelt, mida meie ometi oma lastele ei soowi.

Wanematena me peame püüdma oma last hästi mõista. Kuidas on ka oma loomu kohaselt kujunenud? Misjugalstes olukordades ta elab? Millist mõju awaldab see temale? Seesjugal waatlusel ilmub warsti laps uues, tihti paremas walguses. Ta aimab meie õrnust ja on tänulik selle eest. See tuleb nagu iseenesest meid usaldada ja meie elame temaga rõhkem lähemal. Mõndagi nooruse iseäraljusest tuleb kirjutada wanemate aastate arwesse; noorus on tormiline, kirgline, kihaw. Siljematel aastatel kaob iseenesest palju, mille wastu asjatult mõitletime. Kas see kõik ei kõla nagu noortele liig ette rutataks, wanematele palju lubataks? Ei. Kus on tegemist awaliku weaga, hädaõhtliku ehitusega, seal on meil kohus mitte waltusalt jälgida, waid õtjustawalt mõidelda, muuta. Seal peab igal juhul õieti talitama, õiged abinõud õtjima. Wanemate hool peab jääma. Tänapäew elab perekond läbi rasket kriisi, mis tekkinud mõnesjugalst põhjusest. Kasakalustamata wastolu wana ja noore wastu ei ole mitte wäike. Kus see wanemate õtjuse läbi kõrwaldatakse wõi wähendatakse, seal muutub kogu perekonnaelu rõõmsamaks ja õnnelikumaks. Sellest aga saawad wanemad ja lapsed ühesjugalst osa.

B. Soche.

## M-i-i-i-s.

Sutustatud schwaabi õpetaja poolt.

Minu maja ümber elawad paljud lastega õnnistatud perekonnad. Meie täna wal pole elektriraudteed ja seda kasutatakse sõidukite poolt wähe ning jõutwankrite poolt peaaegu kunagi. Selle tõttu wõib noorsugu, eriti õhtu tundidel, mõllata weel täna wal ilma, et oleks karta hädaõhtu. Nii tungib ka mõndagi laste lärmist õpe-



taja kirjutusstuppa ja ma olen fagedasti nägemata tunnistajaks igafugusele noorsoo valitusele.

Üks on aga, mis teeb mulle alati valu ja mõnikord kribub mind kirjutuslaua äärest. See on, kui ma kuulen, kuidas lapsed vastavad neid kutsutavale emale. Isa on tulnud töölt, õhtulaud on kaetud, kuid lapsed on alles tänaval. Neid hüütakse. Näiteks kõlab ülevalnaabri M. teise korra afnaft valjult „Otto!“ „Anna!“ Emal on vali, läbitungiv hää, mis kindlasti jõuab ka laste kõrvadeni. Kuid siiski mingit vastust. Ema hüüid kordub paar kraadi tugevamalt kui esimesel korral. Nüüd pöörduvad laste pead ja kostab vastus: „Mis?“ Kuid seda ei räägita välja nii, nagu seda koolis loetakse ja kirjutatakse, vaid nagu oleks selles sada i tähte.

Sa et wanemad lasetvad seda sündida! Et nad lastelt ei nõua alati ja igal tingimusel kiiret ja lühidat „ja“ oma hüüdele ja sellele filmapiilfelt järgnevat juureruttamist ja enda käsutusesse andmist. Mida ütleb see pitaksvenitatud „m-i-i-i-s.“ Kõige pealt avaldab see laste ilmselt pahameelt oma mängu võdi jutu esitamise pärast. Kuid edasi on selles: „Ema, avalda, ole lahke, oma sootv! Peale seda ma vaatan, kas mulle meeldib teha sinu sootvi järele võdi jätan ma selle tähele panemata.“ Sa seda lasetvad wanemad ilka jälle pakkuda endale!

Argu üteldu teegi: sarnasest väitfeseft sõnast ei maffa hoolida. Samastes, näilifelt piifasjades, avaldub fogu valm, mis majas valitfeseft kasvatusf juures. Sa vastufe „mis'ist“ võdi „ja'it“ faab ofustada kasvatusf tagajärge. Mida varem enefefalgamife „ja“ tõrjub välja omatahte „mis'i“, seda parem. Önn wanemalle, kes ta selles suhtes hakkavad tegufema varakult! Kes tahetfa- võdi kümneaastafe lapse juures on kannatanud sõna „mis“, fee argu imestagu, kui kuuetelst võdi tahetfateft aastafed ei hooli wanemateft enam põrmugi. Nad on ju kasvatatud sellete, et jätta arvestamata wanemate tahet. Sa kuidas on lugu arvestamisefga pöördcaastail, on algufest peale kindel ja selge.

## Berefonna jaofs.

Mitte liig aeglaselt, mitte küllalt vara.

Jaamaülem oli annud rongi ärasõidu märgi ja vaatas järele ärasõitvale rongile. Ta tahtis just minna tagasi oma kontori, kui tuli peaaegu hingetult ähvides teegi mees hüüdes: „Kas rong on juba läinud?“ — „Just praegu ära sõitnud! Teie oleksite pidanud jookfema natufene kiiremini, armas mees.“ „Ei, mitte kiiremini, sest ma jookfjin küllalt kiirelt, vaid ma olefjin pidanud alustama jookfemist natufene varem.“ Almetnik naeratas. Sa, fee oli tarkus, mida võdis juba kuulata. Rahju, et fee nüüd enam ei aita.

Kuid, kas elus ei lähe fagedasti samuti? Tahtfime teha midagi, kuid mõtlesime: on veel aega, ja lõputf oli siiski liig hilja. — Meie naabrufes on teegi haige, kellele tahame valmistada rõõmu, kuid meie armas mugavus ei lasse meid faada sellega hakkama. Kui meie tahame teha seda lõputf, on juba liig hilja.

Sa oled kellelegi teinud haiget. Sinu südametunnistus ütleb: palu andeks! Kuid sinu uhkus ei luba seda. Lõputf annad fa järele. Lähed teele ja leiad furnuna inimese, kellele sa oled teinud haiget. Ühe sarnase juhu olen ma ise elanud üle. Kõik vabandused, mida asjaosaline tõi ette oma viitvitufe katmisets, olid asjata. Surnu ei võinud ütelda enam: ma annan sulle andeks.

Ma õppifin tundma inimesi, kes hädaldasid oma surmatvoodil: oh oleks mul elada veel vaid mõned aastad, kuid tahafin töötada oma Sefanda ja Önnistegija heaks. Sootv tuleb liig hilja. Võimalus on kadunud kiirrongi samaselt, et mitte enam pöörata tagasi.

Ma tahan pöörata Jefufef juure täiesti kindlasti, kuid mitte veel täna. Waata ette, et „hiljem“ ei muutu „iialgiks.“ Sinu täes pole ei sinu elu ega ta tulevik, et võikfid ofustada antud ajal. Sellespärast: „täna, kui teie healt kuulete, fiks ärge tehke eneste südameid mitte kõvaks“.

## Särelemõtlemifets kõigile.

Siljuti tegid mõned noored inimesed ühe oma kolleegiga halba nalja. Tema teadmata rääkifid nad kokku passida teda hommikul büroosfe minetf. Efimene, keda ta kohtas, tervitaf, jäi seisma, vaatas temale kõfifelt ja mureliku ilmefga ofja ja ütles nii möödaminnes: „Sa näed väga halb välja. Kas sa pole välja maganud? Või oled ja haige?“ — „Mina? — —hoidku — —“, ta naeris ja läks edasi. Kohe pärast seda kohtas ta teist oma sõpra. See küfis: „Kuule — sa näed nii kahvatu välja — ega sa ometi haige ole?“ Küfjitu naeris ja eitas jällegi. Edasi minnes mõtles ta lühidalt: „Haige? Kahvatu? Mida fee peab tähendama? Ma olen ju täiesti terve!“ Waewalt mõeldud, tuli kolmas. See tervitaf sõpra juba kindlamalt: „Kuule, kuidas sa välja näed? Sa oled ju näofst täiesti walge. Sa oled kindlasti haige — mingifugune fifemine häda? Magu? Ma olen mures sinu pärast!“ Nüüd tulid nii kõnetatule siiski teised mõtted. Peaks ta tõesti? ... Sa, fee võis olla — ta tundis end täiesti jõuetuna, magu polnud korras; selgesti tundis ta häda. Tuli neljas: „Snimlaps, mis fiis sul on wiga? Sa oled ju haige ja tahad minna tööle? Pööra ruttu ümber, muudu pean ma veel teatama päästefpunkti!“ Sa tõesti, järgmifel filmapiilgul kõifus kõif ta filmade ees, ta wankus wähefene —



ja minestas. Neljateistkümmne päeva pärast terwenes ta maohaigusest. . .

Rahklemata oli see maohäda ainult jügestioonhaigus, põhjustatud sõprade armastusväärsete küsimuste läbi. Ja kui jagedasti läheb meil jamuti? Ja kui jagedasti termitame sõbrannat või sõpra jamade murelikult kostma pidavate sõnadega!?

Täiesti wale on tõesti haigena wäljanägewat isikut kõnetada jarnajelt või haigega tundidewiisi kõneleda hädade ja oletatawate haiguste üle. Sugestioon ja haiguse efiletõstmine teewad palju terwenemise aeglustamiseks ja haige haigemaiks tegemiseks kui ta tegelikult on. Palju parem oleks üldse mitte rääkida oma ligemiste haiguste üle. Ka meelitused mitte olemasolewa hea wäljanägemise üle wõiwad tuua halbu tagajärgi.

## Terwis'hoid.

### Salustusfäif talwel.

Dr. Thraenhart.

Suwel, peaaegu alati atwatud afende juures, maitstakse igalpool wärsket ja head õhku, kuid külmal aastaajal hoolitsewad suletud ukseid ja aknad, kütmine ja walgustus ja inimeristused selle eest, et meie kopsud peawad hingama wäga kahtlase koostisega õhku. Sellegipeale waatamata hoidutwad paljud kartlikult igast wabas õhus liikumisest ja kasutatwad trammi igal wõimalikul juhul. Selle tagajärjel on olemas palju talwehädasid, millede seas alaline külmetus mängib peaosu. Talwe õhk on aga puhtam, karastawam, wärskendawam suwisest lämmatawast õhust. Salustusfäigult pöörduwad kõik punaste põskedega ja elawate silmadega kui ka rõõmsa ilme ja tugetundatud närtwidega koju. Peale lumefadu, mis kisub maa peale kõik ebapuhutused nagu suitsu, tahma, tolm ja bakterid, kujutab õhk endast wõltsimatut elueliksiiri.

Riietus olgu soe ja õige mugaw. Alati hoitagu suu finni ja hingatagu läbi nina, et soeneks sissehingataw õhk. Suur lobisemine ei kõlba jalustusfäigu juure. Wastutõelikult isikud wõitwad tuulise ilmaga otsida omale majade ja pödsastega tuule eest kaitstud teed. Sinaast wälja minetud ärgu mindagu päri tuult, sest siis peab ka wäljas hingama linnast puhutwat halwendatud õhku. Mindagu wastu tuult wõi mõlemas teises sähis. Kõige wäiksem, pehmem ja ühetaolisem õhk leidub metsas.

Paljud wõitwad oma igapäewase jalustusfäigu ühendada oma kufetõõga, minnes kõrtwaltsi kaudu teid mööda oma töökohta. Kuid igal wabal päewal wõetagu mitmetunniline rännak linnast wälja ja rõõmustatagu särawast härmatifest puudel ja pödsastel. Waadatagu maa ja inimesi, talumajade praktilist omapära, waadeldagu autwäärseid küla pärni, wanapäraseid kirikuid ja furnuaedu. Need on siis wäärtuslisteks liisandusteks kehalisele terwisjõule, mida annab talwine jalustusfäif.

## Magamistuba talwel.

Kas paks sulgwoodi on terwislik? — Atwatud aknad?

Niipea kui algawad wilud ööd, suletakse magamistoa aknad harilikult tugetawasti, tuuakse wälja paksud wiskasid waibad. Hirm külmetamise eest on suur. Muidugi õige, aga külmetuses pole süüdi woodi, waid hellitatud nahk. Külma del päewadel oleks wõimata saada nohu, hääle kähisemist wõi grippi, kui meie keha oleks rohkem karastatud. Sellest selgub asjaolu, et wõib külmetada end woodis. Seda nähet ei taistata sellega, et mäsfitakse end paksult waipa ja suletakse aknad wõi wõetakse weel peale isegi teine waip. Enamjaolt seisab woodi walesti!

Seda põhjust pannaakse kõige wähem tähele. Atwatud aknad ei teeks mingit häda, kui woodi ei seisaks aknale liig lähedal ja hoidutaks tõmbetuulest. Ka suletud uste juures wõib see tekkida, kui eestoas ja tagapool asuwas magamistoas aknad samal ajal jääwad natukene awakile. Ka majade seinad pole õhufindlad ja nii on wälisfeina äärde asetatud woodi tõmbetuule käes ja selles magaw isik wõib ennaft öösel külmetada. Mida tugetawam on külm wäljas, seda tugetawam on ka tõmbetuul seinte läbi. Nii wõib waatamata sulgwaiba headusele ärgata hommikul finni kurguga, paistetunud põstega wõi nohuga.

Sseenest mõistetawalt wõib magamistuba kütta ja siiski waid õhuafna lahti jätta, sest wärste õhk on tingimata tartwilik. Magamistoas weedame wähemalt seitse tundi, seega umbes kolmandiku päewast, ja leiame unest kofutust ainult siis, kui õhk jääb rikkumata. Üldse peab ka talwel hoolitsema magamistruumide tuulutamise eest niipea, kui mitu inimest magawad ühes ruumis. Magamistoa wälisfeina ääres asumisel, peatwad woodite jalgotjad asuma selle ääres, kuna peatjad toa keskel. Magamistuba ärgu olgu korteri kõige wäiksem tuba ja afugu wõimalikult lõuna, kunagi aga põhja pool. Keha karastamine wõimaldab peagi täiesti wältida külmetust.



## Mis on terwishoiureform mulle toonud.

Ma jündisin 22. augustil 1850. a. viienda lapsega meie perekonnas. Pärast minu ema surma isa abiellus uuesti ja sellest abielust jündis kaks last. Kõigist nendest üheteistkümnest lapsest oli minul kõige nõrgem ja halvem terwis. Ma mäletan veel nüüd meie arsti otjustawaid märkusi, kui ta mind ühel päewal jälle oli läbi waadanud ja minu isa poole pööras öeldes: „Selle poisil nahk jaab küll enne kewadet aia otjas rippuma.“ Doktor on juba mitme aasta eest jurnud, aga ma olen veel elus.

Täna, minu kahetsakümneandal jünnipäewal, näib mulle kohane olewat, et ma teen lühida, tänuliku tagasiwaate. Minu isa mõisas oli wiijiks nagu sel ajal igal pool, et wili wiidi wespile, kust tagasi toodi jahu. Parima oja sellest jaid loomad, ja ainult peen walge jahu arwati inimese kõhu jaoks hea olewat ja seda walmistati mitmel wiisil meie lauale panemiseks.

Seda ei ütle ma etteheitena oma õndsalt jurnud wanematele, keda ma väga kõrgelt hindan, sest neil ei olnud tol ajal veel jalgust ega tundmist terwishoidlikest eluwiisist, mida ma hiljem tundma õppisin. Kuna ma olin perekonna õrnem liige, siis kingiti mulle suurt tähelepanu ja mind toideti iseisewalt „hästi“, üldse mis puutus lihatoitudesse. Kuid sellest hoolimata minu terwis muutus ifka halvemaks; ma olin peenike ja kõhu ja igajugune haigus piinas mind. Iseäranis filmadega kannatastin kohutawat walu, nii et ma wahete-wahel wõisin ainult wiibida pimedas rummis. Ma pidin wiimaks filmaarstil lastma teha operatfiooni, kelme kõrwaldada, mis oleks wõinud mind pimedaks teha. Palju aastaid möödus enne kui ma wõisin kannatada päikesevalgust, ja sellest tuligi, et ma alati norus päi ringi käisin. Seeläbi omaisin loomulikult täiesti ümarad õlad. Ja keegi minu hea sõber, kes mind juba tol ajal tundis, ütles mulle hiljuti naljatades, et mul olnud kahetsakümneaastajena enam raua wälimus kui nüüd kahetsakümneaastajena.

Kui ma olin kakskümmend üks aastat wana, lahkusin isamajast ja asusin C. maakonda. Siin ma tutvusin ühe perekonnaga, kes täiesti terwishoiuõpetuse järele talitas ja hoidus täiesti lihast ja alkoholistest jookidest. Selle asemel oli leib täisrukfijahust, rohkesti aedwilja, kartuleid ja puuwilja. Warsti pärast nende eeskjuu järele talitamiist paranes minu terwis tunduwalt ja sel põhjusel olen mina oma eluwiisi jelle järele ifka enam ümber seadnud ja ma ei ole kunagi nii terve olnud kui wiimajel kümnel eluaastal.

Ma olen alataja toidureformi nõudnud; wiimase kolmekümne kuue aasta jookul ei ole liha, kala ega lindu minu laual olnud.

Ma olen oma naisega olnud 28. septembrini 1930. a. 55 aastat abielus ja kogu aeg oli ta mulle truul abiline kõige lihtsamate terwishoiureeglite läbi elamises.

Meie mõlemad peame nüüd küll tegewast elust tagasi tõmbuma, aga meis on rõõm näha nooremaid mehi ja naisi astumas samadele radadele, kes julgusega ja rõõmuga seda läbi elawad, mida nad tunnawad hea olewat. Ja sellest wõime meie ka nüüd kõrges wanaduses olla õnnelikud ja rahul.

## Werewaesuse arstimine.

Juba mõni aastajada tarwitatakse rauaolust pillide ja teiste rohupreparaatide kujul, et werewaesuse wastu wõidelda. Aga uuemad teemilised katfjed on näidanud, et need ei ole mingi twerdastawatawad wahendid; paremal juhul nad edendawad tvere kaswamist. Minuste wahend mu-retfeda orgaanilist raua seisab selles, et wõdetakse raudasifaldawad toitained söögifedelisse. Toit, mis koosneb munast, piimast wärskest aedwiljast — iseäranis spinatist —, maasikast ja teistest wiljadest, edasi kartulist, leiwast ja wõlist, on wäga kohane tvere rikastamiseks.

Aga parim arstim kõigist on wärste õht, päike ja terwislik ümbrus, oluforrad mis seedimist kergendawad ja ainetwahetust edendawad. Mõned twerewaesed inimesed kosuwad kõige paremini maal, teised mere ääres jne. Hästi toimitud jõuduandeto tweritawimine on wäga kohane lisanõu eelnimetatule.

Kuulus saksa õpetlane Katzenstein on iseäranis põhjalikult uurinud twerewaesust laste juures, ja ta märgib selle haiguse suhtes, et piim sisaldab wäga wähe raua, umbes 0,0023 gr. liitris. Munakollane sisaldab kuuskümmend forda enam. Nisu, riis ja teised terawiljad sisaldawad üsna kaalutwa hulga orgaanilist raua, samuti teatud wiljad, iseäranis maasikad. Katzensteini ütelusel hakkab laps juba neljandast kuust kannatama rauapuudust, ja seepärast sootwitab tema, et lapsele antaks neljandast wõli wiierendast kuust alates wäike hulk leiba, millele lisatud munakollast. Kuue kuu pärast wõib lapsele iga päew anda wähe spinatit. Lapsed, kes sel teel toidetakse, ei ole iialgi twerewaesed ega inglisehaiged.



## ✧ Mitmesugust. ✧

### Tänaüu paawsti püha aasta.

Paawst kuulutas 1933. a. pühaks. Püha aasta — „Kristuse surma ja kannatuste möödumise aasta“ — algab 2. aprillist ja kestab kuni 1934. aasta liha-wõtteni. Paawst on muu seas otsustanud tänaüu forraldada erilised usupidustused Jerusalemmas.

1450. aastast alates on katoliku kirik iga 25. ja 50. aasta kuulutanud pühaks. Tänaüu on eraforraline püha aasta. „Maailmas peetakse nii palju wäärtufeta juubeleid,“ on paawst öelnud, „et miks siis meie ei wõiks pühitseada Kristuse surma mälestamise juubelit? Maailma ei wõi majanduskriisist päästa ei konwerentsid, rahanduslepingud ega koloniseerimisplaanid, waid ainult usk ja Kristuse õpetuse tarwituselewõtt praktiklises elus.“

Teatawasti on küsimuses, millal Kristus sündis, lahkarwamisi. „Usklike enamuse,“ ütleb paawst, „on siiski weendunud, et Kristus löödi risti oma 33. eluaastas. Teadus pole weel suutnud öelda, kudas arenesid Kolgata sündmused, kuid meie (paawst nimetab end walitsejana „meieks“) oleme seda küsimust uurinud isiklikult. Ujaloolastega läbi rääkides oleme meie jõudnud otsufele, et Kristus suri kas oma 33. wõi 34. eluaastal. Sellest kahest eluaastast on usutatw esimene. Seepärast meie weendumuse järele 1933. aastal möödub 19. sajandit Kristuse surmast.“

\*

Paawst atwaldab soowi ja paltwet, et eelseisew juubeliaasta tooks rahu ja kofumist rahwastele. Ja paawsti wõimfufele loodetakse. Tema rahufootw on hutwitanud Gestiiki. Juba ammu ollakse hutwitatud õigeufu kiriku ühendamisest rooma-katoliku kirikuga. Mõnel pool arwatakse, et praeguse tüli taga õigeufuliste keskel seisabki salaja Room, kes tahab seda protsessi kiirendada. Muidugi ei taha katoliiklased piirduda ainult õigeufuliste sündamete wõitmisega. Nende kaugemaks sihtiks on ka protestantlasi oma poole saada. Kuna üle maailma idigis mais iga aasta rohkesti protestante katoliku usku astub, siis loodawad katoliiklased, et Gesti lähleb fama rada, seda enam, et „maa fool“ on siin tuimaks läinud. Ja wõib olla pole kaugel katoliiklaste unistus, et Gestiist saab jälle katoliikline maa, nagu ta oli seda 300 a. tagasi.

### Läti jumalafalgajate ühing.

Lätis asutati jumalafalgajate ühing, mille esimesel koosolekul wõeti wastu sellisi liikmete wälise esinemise juhtmöörid. Sellisi liikmed ei tohi käia kirikus, peatwad ära ütlema kogudusse kuulutufest, ei tohi pühitseada kristlikke pühi, peatwad oma lastele wõtma „ebakiriklikud“ nimed j. m. — Enamlaste eeskujule järeltegemist. Meeletus wõtab wõimust. See on ka karistus leigele kristlufele. Need asjad arenetwad nüüd mafs inimestest, kuna õpetlaste jumalafalgamise aeg on mööda; haritud

ringfonnis walitseb nüüd spiritualistiline (waimu- ilma) maailmatwaaide.

Ka meie maal püütakse jumalafalgamise poole. Tartus ilmub juba teerajaja „Rationalist“, milles atwaldatakse wängeid artikleid

### Wäewähenduskonwerentfi tulud.

Rahwustwaheliste nõupidamiste eesmärk ei olegi riikide wäljaminekuid piirata. Rahwaste-liit on maksnud wäewähenduskonwerentfi asja-ajamiskuludeks enam kui 125.000 dollarit. Saadikute sõit Genfi on umbes miljon dollarit kulu nõudnud. Genfi hotellid on teeninud diplomaatliste külalistega wiis miljonit dollarit. Ametikud saadikute telefonikõned ja telegrammid on neelanud 2½ miljonit dollarit. Peale selle palgad, istungitetasud ja 1925. aastast saadik eelkõõde tulud. Kogufummas teetwad need tulud wälja 25 miljonit dollarit (1 dollar = 380 fnt.) Nii wõidakse öelda: wäewähenduskonwerentsid wõitwad küll ilma- aegsed olnud olla, kuid puhtamuidu nad ei ole olnud.

### Maailma warafamber.

Kogu maailmas olewast kullatwarandufest on ümargufelt pool Ameerikas, üle nelja ja poole miljardi dollari wäärtufes. See on umbes kulla hulk, mis saadud Whendriigest, Filippiini ja Aljaska mägestikelt, 1849. aastast saadik. Pool sellest kullast hoitakse New-Yorgi wõimfates maa-alustes keldrites. Aastast aastasse on suurendatud seda warandust, nii et praegu on New-Yorgis, Walli tänaval, Ameerika riigipanga keldrites enam kulda kui üheski teises kohas maailmas. Täpne koht, kus warandus seisab, hoitakse saladufes. Lõpmata rahwahulk woorib igapäew mööda sellest New-Yorgi olude kohaselt wäikefist ehitufest. Wõres-tatud afnad annatwad mulje, et on tegemist wabrikuga — kuid sääl on kogu maailma warafamber. Selle kullatagatwara kaalub peagu neii tuhat tonni ja kujuktab rahanduslist wõimu, mis ulatub üle maafera. Peagu kõik kuld, mis pärast maailmasõda Euroopa ja Ameerika wahel edasi-tagasi liikunud, on käinud sellest afutufest läbi. Siin on teda sulatatud, prootwitud, hoitud ja ära saadatud. Siin ootab kuld kuni teda kufsti maailma ofast nõutakse. See waratwalitus on maailma kuldne süda.

### Maailma elanike arw.

Praegufeks maailma elanike arwufk loetakse 1.992.500.000. Seega on maafera pindala igale ruutkilomeetrile 24,5 inimeft.

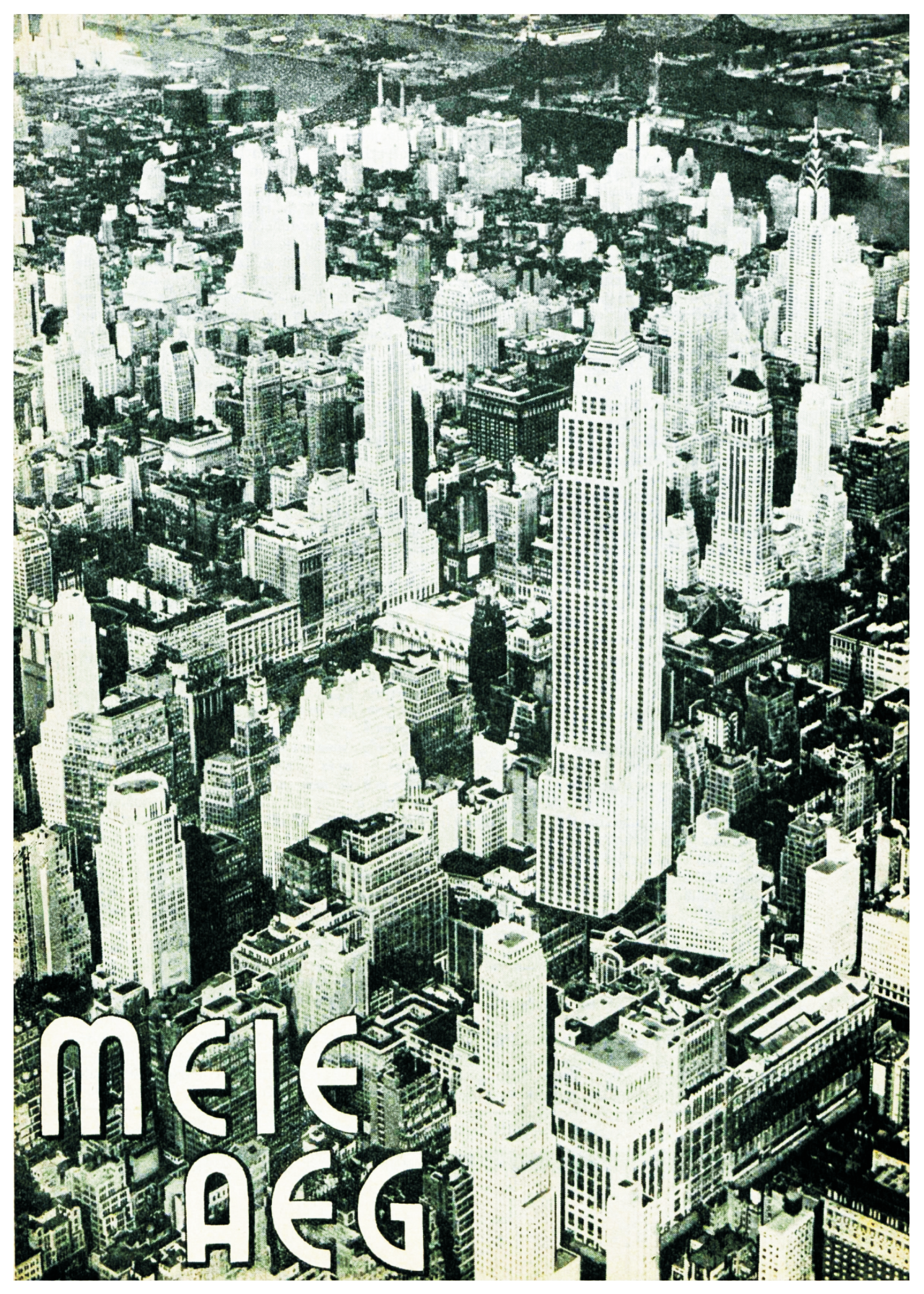
### Rikkaim inimene maailmas.

India on hoolimata rahwa waefufest üks rik-kamaid maid maailmas ja india wüürstid on oma rikkufste poolest ees teiste maade rikkufstest meestest. Wüürsil Nizam Huderabad'il on, nagu teotakse, warandus 2.000.000.000 dollari wäärtufes ja tema aastane fissetulek 40 milj. dollarit.

### „Meie Aeg“ maksab:

aastas Kr. 2.—, poolaastas Kr. 1.10. Usk nr. 20 fnt.  
Sellida igast postiafutfest.





MEIE  
AEG